

Szturm na więzienie w Demokratycznej Republice Kongo

Maja Hassen i współautorzy

Security
in practice

Szturm na więzienie w Demokratycznej Republice Kongo

Opracowała: Maja Hassen[1], 2.11.2020 r.

20 października 2020 r. doszło do szturm na więzienie w Demokratycznej Republice Kongo – DRC (Democratic Republic of Congo), w trakcie którego uwolniono przynajmniej 1300 więźniów. Do ataku przyznały się Sojusznice Siły Demokratyczne (Allied Democratic Forces – ADF) – organizacja zbrojna powiązana z Środkowoafrykańską Prowincją Państwa Islamskiego (The Islamic State’s Central African Province)[2].

Mapa DRC. Źródło: iStock by Getty Images.

Do zdarzenia doszło w godzinach wczesnoporannych, a celem napastników był centralny zakład karny (Kangbaya central prison)[3]. W tym samym czasie inna grupa napastników zaatakowała bazę wojskową sił kongijskich w mieście Beni w północnowschodniej części kraju[4].

Według słów burmistrza miasta, Modeste Bakwanamaby, w więzieniu znajdowało się 1456 osadzonych, z których około 1335 uciekło. Jeden z nich zmarł w trakcie starcia, o czym

informuje Mathias Gillmann, rzecznik Misji Stabilizacyjnej ONZ w Demokratycznej Republice Konga MONUSCO (United Nations Organization Stabilization Mission in the DR Congo)[5].

Miejscowi dziennikarze, korzystający ze źródeł policji, informowali o dwóch zastrzelonych uciekinierach. Łącznie z 20 osadzonymi, którzy zdecydowali się na powrót, w Kangbayi pozostało 110. Więźniowie od pewnego czasu byli przekonywani do ucieczki przez współwięźniów należących do grupy terrorystycznej[6].

W dniu zamachu nie można było skontaktować się z przedstawicielami rządu, aby uzyskać komentarz w tej sprawie. W żaden sposób do sytuacji nie odniósł się również prezydent DRC Félix Tshisekedi. Burmistrz miasta zwrócił się o pomoc do opinii publicznej, prosząc o informowanie o wszelkich podejrzanych osobach. Według raportów „Reuters” w więzieniu Kangbayi przebywało wielu członków ADF^[7].

Zdjęcie 1. Jezioro Kiwu leżące pomiędzy Rwandą a DRC.

Ludność Beni jest oburzona faktem ucieczki tak dużej liczby więźniów. Jeden z mieszkańców miasta, Sadi Amundala, w wywiadzie dla „The Associated Press” zwracał uwagę na problem

dotyczący warunków życia w więzieniach oraz mówił o konieczności wzmocnienia obecności policji i wojska, by zapobiec na przyszłość takim zdarzeniom[8].

DRC jest dużym krajem, którego rząd centralny ma ograniczony zasięg i możliwość szybkiego reagowania, natomiast Beni leży w obszarze od dawna borykającym się z przemocą. W 2017 r. doszło już do podobnego ataku na więzienie Kangbaya, kiedy to uzbrojeni mężczyźni uwolnili ponad 900 osadzonych. Według lokalnej prasy za operację odbicie więźniów również odpowiadali członkowie ADF[9].

Zdjęcie 2. Jezioro Kiwu, w rejonie kongijskiego miasta Goma.

W pochodzącym z 2018 r. raporcie „Congo Research Group” z Uniwersytetu Nowojorskiego stwierdzono, że ADF otrzymały pieniądze od finansisty powiązanego z Państwem Islamskim. ADF są oskarżane o zabicie setek ludzi. W 2016 r. sąd wojskowy w Beni rozpoczął prowadzenie procesów bojowników grupy i ich sojuszników. Lucha[10] (Lutte pour le Changement), organizacja praw człowieka działająca w Kongo, poinformowała w swoim oświadczeniu, że wśród uwolnionych więźniów jest kilku znanych i groźnych przestępców, którzy brali udział w poprzednich atakach zbrojnych[11].

Sojusznicze Siły Demokratyczne zostały utworzone w 1995 r. w górskim rejonie przy granicy z Ugandą. Według ekspertów ONZ, zajmujących się sytuacją w DRC, w 2013 r. organizacja liczyła 1200-1500 uzbrojonych członków operujących w rejonie północno-wschodniego Beni. Wraz z kobietami i dziećmi do ADF należało wówczas 1600-2500 osób. Ich dowódcą wojskowym jest Hood Lukwago, a przywódcą – Jamil Mukulu. W efekcie licznych operacji zbrojnych przeprowadzanych m.in. w latach 2013-2014 przez Kongijskie Siły Zbrojne (Congolese Armed Forces, FARDC) oraz MONUSCO, ADF podzieliły się na mniejsze grupy, co miało utrudnić ich skuteczne zwalczanie[12].

Sytuacja na wschodzie Kongo od lat jest niestabilna, działania FARDC są nieefektywne, a ADF cały czas przeprowadza ataki na wsie, dokonując licznych gwałtów i mordów, często przy wykorzystaniu prymitywnych narzędzi, jak maczety[13].

Zdjęcie 3. Jezioro Kiwu, w rejonie kongijskiego miasta Goma.

Trwający od 1998 r. konflikt w Demokratycznej Republice Konga pochłonął prawie 4 mln ludzkich istnień, a dodatkowe 3,4 mln zostało zmuszonych do opuszczenia swoich domów. W najtrudniejszej sytuacji znajdują się dzieci. Ponad połowa z 55 mln ludności w DRC to osoby poniżej 18 roku życia. Co piąte dziecko nie dożywa wieku 5 lat, połowa dzieci pomiędzy

6 a 11 rokiem życia nie uczęszcza do szkoły, a co trzecie jest niedożywione. Dodatkowo według niektórych szacunków co dziesiąte dziecko straciło jednego lub oboje rodziców z powodu AIDS. Tysiące dzieci zostało wcielonych w szeregi uzbrojonych grup lub padło ofiarami łamania praw człowieka, w tym morderstw i gwałtów[14].

Demokratyczna Republika Kongo to państwo leżące w środkowej Afryce, w dorzeczu rzeki Kongo, z niewielkim dostępem do Oceanu Atlantyckiego. Powierzchnia kraju wynosi niewiele ponad 2,3 mln km², którą zamieszkuje 71,4 mln ludzi (dane z 2013 r.). Graniczy z Republiką Środkowej Afryki (1577 km), Sudanem Południowym (628 km), Ugandą (765 km), Rwandą (217 km), Burundi (233 km), Tanzanią (459 km), Zambią (1930 km), Angolą (2511). Językiem urzędowym jest francuski, a stolicą Kinszasa. Mieszkańcy posługują się walutą frank kongijski[15].

Zdjęcie 4. Franki kongijskie.

DRC mimo wielkich zasobów surowców pozostaje jednym z najbiedniejszych krajów świata. Nieustający kryzys gospodarczy uniemożliwia rozwój gospodarczy i przyczynia się do dużego bezrobocia. Najważniejszą gałęzią gospodarki jest górnictwo. Głównym rejonem górniczym jest prowincja Katanga, słynąca z wydobywania rud metali, w szczególności kobaltu i miedzi.

Eksploracja diamentów szczególnie ważna jest dla prowincji Kasa. Ponadto ze złóż u ujścia rzeki Kongo wydobywa się ropę naftową oraz na niewielką skalę również siarkę, kadm, ołów, cynk, tantal i niob, cynę, wolfram, węgiel kamienny, złoto i srebro. Ponad 60% ludności jest zatrudniona w rolnictwie, co również stanowi istotną część gospodarki państwa. Gospodarstwa bywają bardzo rozdrobnione. Uprawia się głównie maniok, kukurydzę, banany, ryż, papaje, bataty oraz jam i mango. Plantacja upraw roślin towarowych obejmuje kakaowiec, palmy olejowe, kauczukowiec, bawełnę, trzinę cukrową oraz herbatę. Transport odbywa się głównie szlakami wodnymi, ponieważ tylko około 2% to drogi utwardzone[16].

[1] We współpracy ze studentami Grupy 2 kierunku Analityka Bezpieczeństwa Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Gnieźnie.

[2] C. Weiss, *Islamic State claims prison break in the DRC*, "The Long War Journal", 20.10.2020, <https://www.longwarjournal.org/archives/2020/10/islamic-state-claims-prison-break-in-the-drc.php>, 21.10.2020.

[3] E.M. Kabmale, *May the state have mercy*, „The Guardian”, 20.10.2020, <https://www.theguardian.pe.ca/news/world/suspected-islamists-free-1300-prisoners-from-east-congo-jail-511234/>, 21.10.2020.

[4] R. Forku, F. Tih, *Over 1,300 inmates escape from DR Congo prison; Heavily armed assailants attack Kangbaya Central Prison in DR Congo, free rebels*, 20.10.2020, <https://www.aa.com.tr/en/africa/over-1-300-inmates-escape-from-dr-congo-prison/2013057>, 21.10.2020.

[5] Demokratyczna Republika Konga była kolonią belgijską. W ciągu ostatnich 45 lat doświadczyła autokratycznych rządów, ekonomicznej niegospodarności i dwóch następujących po sobie wojen. W ostatni konflikt zbrojny zaangażowane były wojska sześciu państw (DRC, Angola, Namibia, Rwanda, Uganda, Zimbabwe), które 10 lipca 1999 roku w Lusace podpisały porozumienie pokojowe. 30 listopada 1999 roku Rada Bezpieczeństwa NZ ustanowiła Misję ONZ w Demokratycznej Republice Konga (MONUC), która jest największą i najbardziej złożoną operacją pokojową ONZ. Implementacja porozumienia, pomoc w przeprowadzeniu wolnych, demokratycznych wyborów i ochrona praw człowieka to najważniejsze zadania MONUC. *UN Documents for Democratic Republic of The Congo*, Security Council Report, [https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/democratic-republic-of-the-congo/Council-Common-Position-2003/319/CFSP-of-8-May-2003-concerning-European-Union-support-for-the-implementation-of-the-Lusaka-Ceasefire-Agreement-and-the-peace-process-in-the-Democratic-Republic-of-Congo-\(DRC\)-and-repealing-Common-Position-2002/203/CFSP](https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/democratic-republic-of-the-congo/Council-Common-Position-2003/319/CFSP-of-8-May-2003-concerning-European-Union-support-for-the-implementation-of-the-Lusaka-Ceasefire-Agreement-and-the-peace-process-in-the-Democratic-Republic-of-Congo-(DRC)-and-repealing-Common-Position-2002/203/CFSP), <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003E0319:EN:HTML>, 31.10.2020.

[6] Al-Hadji Kudra Maliro, „The Associated Press”, *More than 1,300 inmates escape from prison in eastern*

Congo20.10.2020, <https://www.thestar.com/news/world/africa/2020/10/20/more-than-1300-inmates-escape-from-prison-in-eastern-congo.html>, 21.10.2020.

[7] *900 prisonniers s'échappent de la prison du Congo après une attaque*, 20.10.2020, <https://www.fr24news.com/fr/a/2020/10/900-prisonniers-sechappent-de-la-prison-du-congo-apres-une-attaque.html>, 21.10.2020.

[8] *Congo: Militants free 1300 inmates in Beni jailbreak*, 20.10.2020, <https://p.dw.com/p/3kA3s>, (21.10.2020).

[9] E.M. Kambale *,Suspected Islamists free 1,300 prisoners from east Congo jail*, „Reuters” , 20.10.2020, <https://www.reuters.com/article/us-congo-crime-idUSKBN2750QK>, 21.10.2020.

[10] *Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 września 2020 r. w sprawie dr. Denisa Mukwege w Demokratycznej Republice Konga*, Parlament Europejski, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0234_PL.html, 22.10.2020.

[11] M. Ives, I. Kwai, *1,300 Prisoners Escape From Congo Jail After an Attack Claimed by ISIS* 20.10.2020,,The New York Times”, <https://www.nytimes.com/2020/10/20/world/africa/congo-jail-attack-prisoners-freed.html>, 21.10.2020.

[12] United Nations Security Council, *Allied Democratic Forces (ADF)*, 29.10.2014, <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/1533/materials/summaries/entity/allied-democratic-forces-%28adf%29>, 27.10.2020.

[13] *Islamisten befreien mehr als 1.000 Häftlinge aus Gefängnis*, „RTL” 20.10.2020, <https://www.rtl.de/cms/islamisten-befreien-mehr-als-1-000-haeftlinge-aus-gefaengnis-im-kongo-4634546.html>, 21.10.2020.

[14] *Demokratyczna Republika Konga*, ONZ, Warszawa 2006, <http://www.unic.un.org/pl/kongo/>, 27.10.2020.

[15] <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Konga-Demokratyczna-Republika;4169074.html>, 28.10.2020.

[16] <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Konga-Demokratyczna-Republika-Gospodarka;4574520.html>, 28.10.2020.